

***แนวทางการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของ
โรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาโดยตง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3**

อภิขญา สวัสดิ์วิมล^{1*} ไพรง รัตนชวงค์² สุวดี อุปปินใจ³

¹นักศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

²⁻³อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*Corresponding author e-mail: Aphichaya.052@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สำคัญต่อการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ข้อที่ 1 ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา 9 คน ครู 118 คน เจ้าหน้าที่พัฒนาการศึกษาโดยตง 3 คน ข้อที่ 2 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน เจ้าหน้าที่พัฒนาการศึกษาโดยตง 1 คน ครู 2 คน และข้อที่ 3 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน เจ้าหน้าที่พัฒนาการศึกษาโดยตง 1 คน ศึกษาพื้นที่ 1 คน ครู 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ภาววิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยที่สำคัญต่อการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ (1) ด้านการบริหารและนโยบาย (2) ด้านบุคลากร (3) ด้านแรงจูงใจและบรรยากาศการทำงาน (4) ด้านกระบวนการนิเทศ (5) ด้านทรัพยากรและโครงสร้างสนับสนุน 3) แนวทางการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบตามวงจร PDCA โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ (1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและการสร้างความตระหนักรู้ร่วม (2) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และวางแผนการนิเทศร่วมกัน (3) การสร้างความสัมพันธ์และโครงสร้างเครือข่าย (4) การดำเนินการนิเทศเชิงปฏิบัติร่วมกัน (5) การชี้แนะแนวทางและเสริมศักยภาพครู (6) การติดตาม ประเมินผล และสะท้อนผลร่วมกัน (7) การขยายผลและธำรงความยั่งยืนของเครือข่าย

คำสำคัญ: การนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ, การยกระดับการจัดการเรียนการสอน

Guidelines for Collaborative Network-Based Supervision to Enhance Instructional Management in Highland Schools under the Doi Tung Educational Development Network, Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3

Aphichaya Sawatwimon^{1*} Pairop Rattanachuwong² Suwadee Uppinjai³

¹Master of Education Program in Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

²⁻³Lecturer of Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: Aphichaya.052@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to: (1) study the current conditions of supervision through collaborative networks, (2) examine the significant factors affecting supervision through collaborative networks, and (3) propose guidelines for supervision through collaborative networks. The population for Objective 1 consisted of 9 school administrators, 118 teachers, and 3 officers from the Doi Tung Educational Development Center. For Objective 2, the participants included 2 school administrators, 1 officer from the Doi Tung Educational Development Center, and 2 teachers. For Objective 3, the participants comprised 2 school administrators, 1 officer from the Doi Tung Educational Development Center, 1 educational supervisor, and 2 teachers. The research instruments included questionnaires and interviews. Data were analyzed using mean, standard deviation, and content analysis. The results revealed that: (1) the overall condition of supervision through collaborative networks was at a moderate level; (2) the significant factors affecting supervision through collaborative networks included administrative and policy factors, personnel factors, motivation and working atmosphere factors, supervision process factors, and resource and supporting structure factors; and (3) the guidelines for supervision through collaborative networks should be systematically implemented based on the PDCA cycle, consisting of seven steps: (1) studying basic information and building shared awareness, (2) defining vision, goals, and collaborative supervision planning, (3) building relationships and network structures, (4) implementing collaborative practical supervision, (5) providing guidance and enhancing teachers' capacity, (6) monitoring, evaluating, and jointly reflecting on the results, and (7) expanding outcomes and sustaining network sustainability.

Keywords: collaborative network supervision, enhancing instructional management

บทนำ

การศึกษานับเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลกและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การศึกษามีบทบาทในการเสริมสร้างศักยภาพของบุคคลให้สามารถปรับตัว ดำรงชีวิต และแข่งขันได้ในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) ประเทศไทยจึงกำหนดให้การศึกษาเป็นกลไกหลักในการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในสังคมปัจจุบัน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ซึ่งให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้ตลอดชีวิต และความเสมอภาคทางการศึกษา สะท้อนว่าการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ (สุวดี อุปปีนใจ, 2565)

การนิเทศการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนและพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแนวคิดการนิเทศในปัจจุบันมุ่งเน้นการนิเทศเชิงพัฒนา การมีส่วนร่วม การสะท้อนผล และการเรียนรู้ร่วมกัน มากกว่าการควบคุมตรวจสอบ (ชัยวัฒน์ วงศ์กัณหา, 2565) การนิเทศที่มีคุณภาพจึงช่วยเสริมสร้างศักยภาพครู พัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และถ่ายทอดนโยบายการศึกษาไปสู่การปฏิบัติในระดับห้องเรียนอย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม การนิเทศการศึกษาที่ดำเนินการในลักษณะส่วนกลางหรือใช้รูปแบบเดียวกันทั่วประเทศ ยังคงประสบข้อจำกัดเมื่อนำไปใช้ในบริบทโรงเรียนพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร ทั้งในด้านการเข้าถึงยาก ความไม่ต่อเนื่องของการติดตาม การขาดความเข้าใจบริบทวัฒนธรรมท้องถิ่น และรูปแบบการนิเทศที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ส่งผลให้การนิเทศไม่สามารถสนับสนุนการพัฒนาครูและการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีโรงเรียนในความรับผิดชอบจำนวนทั้งสิ้น 139 โรงเรียน ซึ่งกระจายอยู่ในพื้นที่ที่มีสภาพภูมิประเทศและบริบทที่แตกต่างกันอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะโรงเรียนพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3, 2568) ขณะที่ข้อมูลจากระบบจัดการฐานข้อมูลศึกษานิเทศก์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบุว่ามิศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ดังกล่าวเพียง 6 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2568) สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้การนิเทศไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง โดยเฉพาะในโรงเรียนพื้นที่สูงที่มีข้อจำกัดด้านการเข้าถึงและบริบทท้องถิ่นเฉพาะพื้นที่ ปัญหานี้สะท้อนถึงข้อจำกัดของการนิเทศในรูปแบบเดิม และความจำเป็นในการแสวงหาแนวทางการนิเทศที่สามารถเสริมพลังและขยายการมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่อย่างเป็นระบบ

จากบริบทและข้อจำกัดดังกล่าว การนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือจึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมเนื่องจากเปิดโอกาสให้ครู ผู้บริหาร ศิษยานิเทศก์ และภาคีเครือข่ายทางการศึกษาในพื้นที่ ได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์ และสนับสนุนการพัฒนาครูบนพื้นฐานของความเข้าใจบริบทพื้นที่สูงอย่างแท้จริง แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาในยุคปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ร่วมกัน อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สำคัญต่อการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

3. เพื่อเสนอแนวทางการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ศึกษาสภาพการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

1.1 ประชากร

1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 130 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 9 คน ครูผู้สอนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 118 คน และเจ้าหน้าที่พัฒนาการศึกษาตอยตุงจำนวน 3 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) 4 ข้อ ได้แก่ เพศ ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และระดับชั้นที่สอนในปัจจุบัน (สำหรับครูผู้สอน ถ้าไม่ใช่ครูผู้สอนให้ข้ามข้อนี้) เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ประกอบด้วยกระบวนการ 7 ขั้นตอนคือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสร้างความตระหนักรู้ร่วม 2) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และวางแผนการนิเทศร่วมกัน 3) การสร้างความสัมพันธ์และโครงสร้างเครือข่าย 4) การดำเนินการนิเทศเชิงปฏิบัติร่วมกัน 5) การชี้แนะแนวทางและเสริมศักยภาพครู 6) การติดตาม ประเมินผล และสะท้อนผลร่วมกัน 7) การขยายผลและดำรงความยั่งยืนของเครือข่าย โดยใช้วงจร PDCA เป็นกลไกในการขับเคลื่อนและปรับปรุงการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งได้จากการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาร่วมกับการสังเคราะห์องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือ และการประยุกต์ใช้กระบวนการบริหารคุณภาพตามวงจร PDCA

1.3 การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.3.1 ศึกษาหลักการจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับสภาพการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 แล้วนำข้อมูลไปสร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ

รายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการณ์โดยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาโดยตง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

1.3.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.3.3 ได้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item Objective Congruence: IOC) ผลการพิจารณาพบว่าค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67–1.00 และข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 แสดงว่ามีความสอดคล้องและเหมาะสม จากนั้นได้ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้

1.3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย โดยจัดทำแบบสอบถามในรูปแบบของ Google Form นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ ซึ่งค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับต้องมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach โดยได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.972

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4.1 ส่งแบบสอบถามให้ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาโดยตง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 130 คน โดยจัดทำแบบสอบถามในรูปแบบของ Google Forms จากนั้นผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4.2 สรุปผลการตอบแบบสอบถามของประชากรที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการณ์โดยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาโดยตง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

1.4.3 นำผลสรุปการตอบแบบสอบถามของประชากรที่ให้ข้อมูลทั้งหมดมารวมกัน จัดหมวดหมู่ บันทึกไว้ และดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัย

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.5.1 ตอนที่ 1 ทำการวิเคราะห์โดยวิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) โดยวิธีการบรรยายประกอบตาราง ตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายข้อและโดยภาพรวมทั้ง 7 ขั้นตอน

2. ศึกษาปัจจัยที่สำคัญต่อสภาพการณ์โดยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาโดยตง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1.1 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 2 คน ครูผู้สอนจำนวน 2 คน และเจ้าหน้าที่พัฒนาการศึกษาโดยตง จำนวน 1 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) เกี่ยวกับปัจจัยที่สำคัญต่อสภาพการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

2.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยคัดเลือกประเด็นที่สะท้อนลักษณะสำคัญของสภาพการนิเทศในปัจจุบัน เพื่อใช้ในการกำหนดหัวข้อการสัมภาษณ์ โดยอิงกรอบการวิเคราะห์ปัจจัยที่สำคัญต่อการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ 1) ปัจจัยด้านการบริหารและนโยบาย 2) ปัจจัยด้านบุคลากร 3) ปัจจัยด้านแรงจูงใจและบรรยากาศการทำงาน 4) ปัจจัยด้านกระบวนการนิเทศ 5) ปัจจัยด้านทรัพยากรและโครงสร้างสนับสนุน เพื่อให้สามารถศึกษาปัจจัยและบริบทที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการนิเทศได้อย่างรอบด้าน

2.3.2 ผู้วิจัยจัดทำร่างหัวข้อประเด็นการสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสัมภาษณ์

2.3.3 ผู้วิจัยนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ผู้วิจัยกำหนดโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.5.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามประเด็นที่ตอบ นำเสนอในรูปแบบความเรียง

3. เสนอแนวทางการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ จำนวน 6 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 ร่างแนวทางการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จากผลการศึกษาสภาพการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 และปัจจัยที่สำคัญ

3.3 การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 ร่างแนวทางการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จากการศึกษาสภาพการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เชียงราย เขต 3 และปัจจัยสำคัญต่อการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

3.3.2 นำร่างแนวทางการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบให้ข้อคิดเห็น

3.3.3 ปรับปรุงแก้ไขร่างแนวทางการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความร่วมมือจากผู้เข้าร่วมในการแสดงความคิดเห็นตามประเด็นสนทนาที่กำหนด พร้อมทั้งร่วมพิจารณาและประเมินแนวทางที่เสนอใน 4 ด้าน ได้แก่ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และความ เป็นประโยชน์ เพื่อให้ได้แนวทางที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทพื้นที่สูง

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเสนอใน รูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

สภาพการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้บริหาร ครู ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง และเจ้าหน้าที่พัฒนาการศึกษาตอยตุงโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิเคราะห์สภาพการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และวางแผนการนิเทศร่วมกัน เป็นรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ขณะที่ การชี้แนะแนวทางและเสริมศักยภาพครู เป็นรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้ทุกรายการมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่สำคัญต่อการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ผลการศึกษาปัจจัยที่สำคัญต่อการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า 1) ปัจจัยด้านการบริหารและนโยบาย การขาดการกำหนดนโยบายและแผนการจัด

กิจกรรมที่มีความต่อเนื่องและเป็นระบบ ส่งผลให้การสร้างความตระหนักรู้ร่วมและการขับเคลื่อนการนิเทศด้วยเครือข่ายยังไม่เข้มแข็งและไม่ยั่งยืน 2) ปัจจัยด้านบุคลากร ความพร้อมและการมีส่วนร่วมของครูและภาคีเครือข่ายยังไม่สม่ำเสมอ ส่งผลให้การทำงานร่วมกันในการนิเทศไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและเต็มศักยภาพ 3) ปัจจัยด้านแรงจูงใจและบรรยากาศการทำงาน แรงจูงใจในการเข้าร่วมการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือยังไม่มั่นคง เนื่องจากกิจกรรมที่ใช้สร้างแรงจูงใจยังขาดความหลากหลายและความต่อเนื่อง ทำให้บรรยากาศการทำงานร่วมกันยังไม่เอื้อต่อการสร้างความร่วมมืออย่างเข้มแข็ง 4) ปัจจัยด้านกระบวนการนิเทศ กระบวนการนิเทศในระยะเริ่มต้นยังขาดความเป็นระบบ และการเชื่อมโยงข้อมูลจากการสร้างความตระหนักรู้ร่วมไปสู่การวางแผนการนิเทศยังไม่ชัดเจน ส่งผลให้การดำเนินงานนิเทศยังไม่ต่อเนื่อง 5) ปัจจัยด้านทรัพยากร และโครงสร้างสนับสนุน ข้อจำกัดด้านเวลา รูปแบบกิจกรรม และกลไกสนับสนุน ส่งผลให้การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักรู้ร่วมไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของครูและเครือข่ายได้อย่างหลากหลายและทั่วถึง

3. ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ผลการศึกษาหาแนวทางการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสร้างความตระหนักรู้ร่วม

1.1 การวางแผนการศึกษาข้อมูลและการสร้างความเข้าใจร่วม (Plan : P) กำหนดกรอบ แนวคิด และแนวทางการศึกษาข้อมูลพื้นฐานร่วมกันในระดับเครือข่าย โดยมุ่งรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลบริบทของสถานศึกษาอย่างรอบด้าน เช่น สภาพแวดล้อมทางการศึกษา ลักษณะผู้เรียน บริบทชุมชน วัฒนธรรม และข้อจำกัดของโรงเรียนในพื้นที่สูง เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และภาคีเครือข่ายมีความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความจำเป็นในการทำงานร่วมกันในลักษณะเครือข่าย

1.2 การแลกเปลี่ยนข้อมูลและการสร้างความตระหนักรู้ร่วม (Do : D) ดำเนินกระบวนการแลกเปลี่ยนและสะท้อนข้อมูลบริบทของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ผ่านการสื่อสารและการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และภาคีเครือข่าย โดยเปิดพื้นที่ให้ทุกฝ่ายได้นำเสนอข้อมูลจากประสบการณ์จริง สภาพปัญหา ความต้องการ และจุดแข็งของสถานศึกษาในเครือข่าย ควบคู่กับการร่วมกันอภิปรายและทำความเข้าใจข้อมูลดังกล่าว เพื่อสร้างความตระหนักรู้ร่วมถึงคุณค่าและความจำเป็นของการทำงานร่วมกันแบบเครือข่าย อันจะนำไปสู่แรงจูงใจภายในและความพร้อมในการพัฒนาการดำเนินงานร่วมกันอย่างสมัครใจ

1.3 การตรวจสอบระดับความเข้าใจและความตระหนักรู้ร่วม (Check : C) ตรวจสอบระดับความเข้าใจร่วม ความตระหนักถึงเป้าหมายร่วม และทัศนคติของผู้บริหาร ครู และภาคีเครือข่ายต่อการทำงานร่วมกัน โดยพิจารณาว่าทุกฝ่ายมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับบริบท ปัญหา และความจำเป็นของการพัฒนา ร่วมกันหรือไม่ เพื่อประเมินความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ขั้นตอนถัดไป

1.4 การปรับปรุงแนวทางการเตรียมความพร้อม (Act : A) นำผลจากการตรวจสอบและการสะท้อนความเข้าใจร่วมมาปรับปรุงวิธีการรวบรวมข้อมูล รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และกระบวนการสร้างความตระหนักรู้ร่วมให้เหมาะสมกับบริบทของเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจร่วมและความพร้อมในการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และวางแผนการนิเทศร่วมกัน

2.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และกรอบการนิเทศร่วมกัน (Plan : P) ผู้นิเทศ ผู้บริหาร ครู และภาคีเครือข่ายร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และทิศทางการนิเทศในระดับเครือข่าย โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาบริบทและการสร้างความตระหนักรู้ร่วมกันในขั้นที่ 1 เป็นฐานในการพิจารณา เพื่อให้วิสัยทัศน์และเป้าหมายการนิเทศสอดคล้องกับสภาพจริงและความต้องการของสถานศึกษาในเครือข่าย

2.2 การวางแผนการนิเทศแบบมีส่วนร่วม (Do : D) ดำเนินกระบวนการวางแผนการนิเทศแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ผู้นิเทศ ผู้บริหาร ครู และภาคีเครือข่ายได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลบริบทจากขั้นก่อนหน้า และอภิปรายเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีการ และกิจกรรมการนิเทศร่วมกันอย่างชัดเจน ผ่านกระบวนการสื่อสารและการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกัน ลดความสับสนในการทำงาน และกำหนดทิศทางการดำเนินงานการนิเทศในระดับเครือข่ายให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

2.3 การตรวจสอบความสอดคล้องและความพร้อมของแผนการนิเทศ (Check : C) ตรวจสอบความสอดคล้องของแผนการนิเทศกับบริบท ความพร้อม และศักยภาพของเครือข่าย โดยพิจารณาความเป็นไปได้ของแผน ระดับการมีส่วนร่วม แรงจูงใจ และการสนับสนุนจากทรัพยากรและโครงสร้าง เพื่อประเมินว่าแผนที่กำหนดสามารถนำไปใช้ได้จริงและเอื้อต่อการดำเนินงานร่วมกันหรือไม่

2.4 การปรับปรุงและพัฒนาแผนการนิเทศร่วมกัน (Act : A) นำผลจากการตรวจสอบและการสะท้อนความพร้อมมาปรับปรุงแผน วิธีการ และกิจกรรมการนิเทศให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับบริบทของเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอoyตุง เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การดำเนินการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือในขั้นถัดไปอย่างมีเอกภาพ

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างความสัมพันธ์และโครงสร้างเครือข่าย

3.1 การกำหนดกรอบและโครงสร้างเครือข่าย (Plan : P) กำหนดกรอบนโยบาย แนวทาง และโครงสร้างการทำงานของเครือข่าย โดยผู้บริหาร ครู และภาคีเครือข่ายร่วมกันกำหนดเป้าหมาย ขอบเขตการทำงาน ข้อตกลง และบทบาทหน้าที่ให้เหมาะสมกับศักยภาพและความเชี่ยวชาญของแต่ละฝ่าย เพื่อเป็นกรอบการทำงานร่วมกันอย่างชัดเจน

3.2 การเสริมสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจ (Do : D) ดำเนินกิจกรรมที่มุ่งเสริมสร้างความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย ผ่านการทำงานร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อความร่วมมือและความรับผิดชอบร่วมกัน

3.3 การติดตามและตรวจสอบความเข้มแข็งของเครือข่าย (Check : C) ติดตามและตรวจสอบระดับความร่วมมือ ความชัดเจนของบทบาทหน้าที่ และคุณภาพของความสัมพันธ์ในการทำงานของสมาชิกเครือข่าย รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่อาจส่งผลต่อการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อประเมินความพร้อมของเครือข่ายต่อการดำเนินการนิเทศในขั้นถัดไป

3.4 การปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างเครือข่าย (Act : A) นำผลจากการติดตามและการสะท้อนผลมาปรับปรุงโครงสร้าง แนวทางการทำงาน และบทบาทหน้าที่ของเครือข่ายให้เหมาะสมกับบริบทและความพร้อมของเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอoyตุง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง ความยั่งยืน และความต่อเนื่องของการทำงานร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการนิเทศเชิงปฏิบัติร่วมกัน

4.1 การกำหนดแนวทางและรูปแบบการดำเนินการนิเทศเชิงปฏิบัติ (Plan : P) กำหนดแนวทาง รูปแบบ และขั้นตอนการดำเนินการนิเทศเชิงปฏิบัติร่วมกันอย่างเป็นระบบ โดยผู้บริหาร ครู และภาคีเครือข่าย ร่วมกันพิจารณากรอบ วิธีการ และกระบวนการนิเทศตามแผนที่ได้กำหนดไว้ในขั้นก่อนหน้า เพื่อให้การ ดำเนินการนิเทศเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีความชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในบริบทของ สถานศึกษาในเครือข่าย

4.2 การดำเนินการนิเทศเชิงปฏิบัติร่วมกันภายใต้บรรยากาศกัลยาณมิตร (Do : D) ดำเนินการ นิเทศเชิงปฏิบัติร่วมกันตามแผนที่กำหนด โดยเน้นบรรยากาศการทำงานที่เกื้อกูล เป็นกัลยาณมิตร และเคารพ ซึ่งกันและกัน ผ่านกระบวนการสังเกตชั้นเรียน การเก็บข้อมูลภาคสนาม การสัมภาษณ์ครู นักเรียน และ ผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอน เปิด โอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิเคราะห์ปัญหา และร่วมกันหาแนวทางแก้ไขอย่างสร้างสรรค์บนฐาน ของความร่วมมือ

4.3 การติดตาม ตรวจสอบ และสะท้อนผลการดำเนินการนิเทศ (Check : C) ติดตาม ตรวจสอบ และสะท้อนผลการดำเนินการนิเทศเชิงปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต ชั้นเรียน การเก็บข้อมูลภาคสนาม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค และผลที่เกิดขึ้นต่อการจัดการเรียนการสอนของครูในเครือข่าย รวมทั้งประเมินความสอดคล้องของ การดำเนินงานกับแผนที่กำหนดไว้

4.4 การปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศเชิงปฏิบัติร่วมกัน (Act : A) นำผลจากการติดตาม ตรวจสอบ และการสะท้อนผลมาปรับปรุงแนวทาง รูปแบบ และกิจกรรมการนิเทศเชิงปฏิบัติให้เหมาะสมกับบริบท ความ พร้อม และทรัพยากรของเครือข่าย โดยเสริมกลไกสนับสนุนด้านนโยบาย บุคลากร แรงจูงใจ และโครงสร้าง เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในเครือข่ายอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ขั้นตอนที่ 5 การชี้แนะแนวทางและเสริมศักยภาพครู

5.1 การกำหนดแนวทางและรูปแบบการชี้แนะแนวทางและเสริมศักยภาพครู (Plan : P) กำหนด กรอบ แนวทาง และรูปแบบการชี้แนะแนวทางและเสริมศักยภาพครูในระดับเครือข่ายอย่างเป็นระบบ โดย ผู้บริหารและภาคีเครือข่ายร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติและแผนการให้คำปรึกษา การแนะนำ และการสนับสนุน ครูให้มีความต่อเนื่อง สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายการนิเทศ เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาการจัดการ เรียนการสอนของครูอย่างเป็นรูปธรรม

5.2 การให้คำปรึกษา ชี้แนะ และเสริมแรงสนับสนุนครูอย่างต่อเนื่อง (Do : D) ดำเนินการให้ คำปรึกษา ชี้แนะ และสนับสนุนครูอย่างต่อเนื่อง โดยผู้นิเทศ ผู้บริหาร และภาคีเครือข่ายทำหน้าที่เป็นผู้ร่วมคิด และผู้สนับสนุนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแนะนำ แนวปฏิบัติที่เหมาะสม และการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงวิชาชีพของครูตามบริบทของโรงเรียนและผู้เรียน ควบคู่กับการเสริมแรงจูงใจและสร้างความมั่นใจ เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอนได้ อย่างต่อเนื่อง

5.3 การติดตาม ตรวจสอบ และสะท้อนผลการพัฒนาศักยภาพครู (Check : C) ติดตาม ตรวจสอบ และสะท้อนผลการพัฒนาศักยภาพครูจากกระบวนการนิเทศอย่างเป็นระบบ โดยพิจารณาการ เปลี่ยนแปลงด้านสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครู คุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน และความคิดเห็น สะท้อนจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประเมินความก้าวหน้า รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการ ชี้แนะแนวทางและเสริมศักยภาพครู

5.4 การปรับปรุงและพัฒนาระบบการเสริมศักยภาพครูอย่างยั่งยืน (Act : A) นำผลจากการติดตามและการสะท้อนผลมาปรับปรุงแนวทาง กลไกสนับสนุน และรูปแบบการชี้แนะแนวทางและเสริมศักยภาพครูให้เหมาะสมกับบริบทและทรัพยากรของเครือข่ายพัฒนาการศึกษาโดยตง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครู และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

ขั้นตอนที่ 6 การติดตาม ประเมินผล และสะท้อนผลร่วมกัน

6.1 การกำหนดกรอบ แนวทาง และตัวชี้วัดการติดตามและประเมินผล (Plan : P) กำหนดกรอบแนวทาง และตัวชี้วัดการติดตามและประเมินผลการนิเทศร่วมกันในระดับเครือข่ายอย่างเป็นระบบ โดยผู้บริหาร ครู และภาคีเครือข่ายร่วมกันกำหนดเกณฑ์ วิธีการ และช่วงเวลาการติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน ครอบคลุมทั้งการพัฒนาศักยภาพครูและความก้าวหน้าการดำเนินงานของเครือข่าย เพื่อใช้เป็นกรอบในการตรวจสอบและสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง

6.2 การติดตาม ตรวจสอบ และสะท้อนข้อมูลจากการดำเนินงาน (Do : D) ดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และเก็บรวบรวมข้อมูลความก้าวหน้าของการดำเนินงานนิเทศอย่างต่อเนื่อง ผ่านการติดตามกระบวนการพัฒนาครูและการดำเนินงานของเครือข่ายตามแผนที่กำหนด ควบคู่กับการเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู และภาคีเครือข่ายได้มีส่วนร่วมในการสะท้อนข้อมูล ประสพการณ์ และความคิดเห็นจากการปฏิบัติงานจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สะท้อนสภาพการดำเนินงานอย่างแท้จริง

6.3 การประเมินผลและการสะท้อนจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนา (Check : C) ประเมินผลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการติดตามและการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งด้านการพัฒนาศักยภาพครู คุณภาพการจัดการเรียนการสอน และระดับความร่วมมือของเครือข่าย เพื่อสะท้อนจุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือข้อจำกัดของการนิเทศด้วยเครือข่าย พร้อมให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงพัฒนาแก่ผู้เกี่ยวข้อง

6.4 การนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาและยกระดับการนิเทศ (Act : A) นำผลจากการประเมิน และการสะท้อนผลร่วมกันไปใช้ในการปรับปรุงกระบวนการนิเทศ แผนการดำเนินงาน รูปแบบกิจกรรม และกลไกสนับสนุนอย่างเป็นระบบ โดยสังเคราะห์บทเรียนจากการดำเนินงานและเชื่อมโยงสู่การวางแผนการนิเทศในรอบถัดไป เพื่อให้การนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน และส่งผลเชิงบวกทั้งต่อครูและนักเรียน

ขั้นตอนที่ 7 การขยายผลและธำรงความยั่งยืนของเครือข่าย

7.1 การกำหนดนโยบายและแผนการขยายผลเครือข่าย (Plan : P) กำหนดนโยบาย ทิศทาง และแผนการขยายผลการนิเทศด้วยเครือข่ายอย่างเป็นระบบ โดยผู้บริหาร ครู และภาคีเครือข่ายร่วมกันกำหนด เป้าหมายและแนวทางการขยายผลความสำเร็จและแนวปฏิบัติที่ดีไปสู่เครือข่ายในวงกว้าง พร้อมบูรณาการแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายและบริบทของเครือข่าย เพื่อสร้างความต่อเนื่องและความมั่นคงในการพัฒนา

7.2 การดำเนินกิจกรรมขยายผลและการเรียนรู้ร่วมกันในเครือข่าย (Do : D) ดำเนินกิจกรรมขยายผล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการที่หลากหลาย โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การโค้ช (Coaching) กิจกรรม Share & Learn และการนำเสนอแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) เป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ประสพการณ์ และบทเรียนจากการปฏิบัติงานจริง เพื่อขยายผลการพัฒนาครู และการนิเทศไปสู่เครือข่ายในระดับที่กว้างขึ้น ควบคู่กับการสร้างโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีบทบาทในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

7.3 การติดตามและประเมินความก้าวหน้าและความเข้มแข็งของเครือข่าย (Check : C) ติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าและความเข้มแข็งของการขยายผลเครือข่าย โดยพิจารณาผลลัพธ์ด้านการพัฒนาครู ระดับการมีส่วนร่วม การเติบโตของเครือข่าย และการสนับสนุนจากทรัพยากรและโครงสร้าง เพื่อสะท้อนจุดแข็ง ประเด็นที่ควรพัฒนา รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่อาจส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของเครือข่าย

7.4 การปรับปรุงกลไกสนับสนุนและการธำรงความยั่งยืนของเครือข่าย (Act : A) นำผลจากการติดตามและการประเมินไปใช้ปรับปรุงนโยบาย รูปแบบกิจกรรม และกลไกสนับสนุนด้านทรัพยากร บุคลากร และแรงจูงใจ เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกัน พัฒนาผู้นำเครือข่ายรุ่นใหม่ และธำรงความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือให้สามารถเติบโต ขยายผล และดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนในระยะยาว

อภิปรายผล

1. สภาพการณ์ที่เครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือยังมีข้อจำกัดจากบริบทของโรงเรียนพื้นที่สูง ได้แก่ ความห่างไกลของสถานศึกษา ภาระงานของครูและผู้บริหาร รวมถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากรและงบประมาณ ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมการนิเทศไม่สามารถดำเนินได้อย่างต่อเนื่องและครอบคลุมทุกมิติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนา ประมุขกุล (2561) ที่พบว่าการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลา ภาระงาน และความไม่ต่อเนื่องของการดำเนินงานเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และการวางแผนการนิเทศร่วมกันเป็นรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าเครือข่ายมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางและเป้าหมายร่วมกันเป็นลำดับแรก ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการดำเนินงานนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิสิฐ เทพไกรวัล (2562) ที่ศึกษาการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา และพบว่าการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และแผนการดำเนินงานร่วมกัน เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของเครือข่าย ในขณะเดียวกัน ผลการวิจัยพบว่าการชี้แนะแนวทางและการเสริมศักยภาพครู เป็นรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการนิเทศในรูปแบบเครือข่ายยังมุ่งเน้นการกำหนดทิศทางและการวางแผนร่วมกันมากกว่าการนิเทศเชิงพัฒนา เช่น การให้คำปรึกษา การโค้ช และการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนเฉพาะด้าน ส่งผลให้การเสริมศักยภาพครูยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิรภัทร มหาวงค์ (2559) ที่พบว่าการชี้แนะและการเสริมศักยภาพครูในโรงเรียนชนบทและโรงเรียนพื้นที่พิเศษยังอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากข้อจำกัดด้านบุคลากร งบประมาณ และความเชี่ยวชาญของผู้นิเทศ

2. ปัจจัยที่สำคัญต่อการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า การขาดการกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานที่มีความต่อเนื่องและเป็นระบบ ส่งผลให้การขับเคลื่อนการนิเทศด้วยเครือข่ายยังไม่เข้มแข็ง ขณะเดียวกันความพร้อมและการมีส่วนร่วมของครูและภาคีเครือข่ายยังไม่สม่ำเสมอ ประกอบกับแรงจูงใจและบรรยากาศการทำงานร่วมกันยังไม่เอื้อต่อการสร้างความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้กระบวนการนิเทศในระยะเริ่มต้นยังขาดความเป็นระบบและการเชื่อมโยงจากการสร้างความตระหนักรู้ร่วมไปสู่การวางแผนการนิเทศที่ชัดเจน รวมถึงข้อจำกัดด้านเวลา รูปแบบกิจกรรม และกลไกสนับสนุน ส่งผลให้การดำเนินงานนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและเต็มศักยภาพ ทั้งนี้เนื่องจากการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือจำเป็นต้องมี นโยบายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ต่อเนื่อง

และเป็นระบบ เป็นฐานในการขับเคลื่อนการทำงานร่วมกัน อีกทั้ง ความพร้อม การมีส่วนร่วม และแรงจูงใจของครูและภาคีเครือข่าย เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อความเข้มแข็งของเครือข่าย นอกจากนี้ กระบวนการนิเทศที่เป็นระบบและเชื่อมโยงกันอย่างชัดเจน จะช่วยให้การดำเนินงานเกิดความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพเมื่อประกอบกับ กลไกสนับสนุนที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่สูง จึงทำให้การนิเทศด้วยเครือข่ายสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพและยั่งยืนสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนา ประมุขกุล (2561) ที่พบว่า การนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือจำเป็นต้องอาศัยนโยบายที่ชัดเจนและการมีส่วนร่วมของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของ พิสิฐ เทพไกรวัล (2562) ที่ระบุว่าความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการ กระบวนการทำงาน และกลไกสนับสนุนที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่

3. ผลการศึกษาแนวทางการยกระดับการจัดการเรียนการสอนโดยการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนพื้นที่สูงเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า แนวทางการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือควรดำเนินการอย่างเป็นระบบตามวงจร PDCA โดยเริ่มจาก ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสร้างความตระหนักรู้ร่วม โดยการวางแผนการศึกษาข้อมูลและการสร้างความเข้าใจร่วม การแลกเปลี่ยนข้อมูลและการสร้างความตระหนักรู้ร่วม การตรวจสอบระดับความเข้าใจและความตระหนักรู้ร่วม และการปรับปรุงแนวทางการเตรียมความพร้อม ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และวางแผนการนิเทศร่วมกัน โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และกรอบการนิเทศร่วมกัน การวางแผนการนิเทศแบบมีส่วนร่วม การตรวจสอบความสอดคล้องและความพร้อมของแผนการนิเทศ และการปรับปรุงและพัฒนาแผนการนิเทศร่วมกัน ขั้นตอนที่ 3 การสร้างความสัมพันธ์และโครงสร้างเครือข่าย โดยการกำหนดกรอบและโครงสร้างเครือข่าย การเสริมสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจ การติดตามและตรวจสอบความเข้มแข็งของเครือข่าย และการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างเครือข่าย ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการนิเทศเชิงปฏิบัติร่วมกัน โดยการกำหนดแนวทางและรูปแบบการดำเนินการนิเทศเชิงปฏิบัติ การดำเนินการนิเทศเชิงปฏิบัติร่วมกันภายใต้บรรยากาศกัลยาณมิตร การติดตาม ตรวจสอบ และสะท้อนผลการดำเนินการนิเทศ และการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศเชิงปฏิบัติร่วมกัน ขั้นตอนที่ 5 การชี้แนะแนวทางและเสริมศักยภาพครู โดยการกำหนดแนวทางและรูปแบบการชี้แนะแนวทางและเสริมศักยภาพครู การให้คำปรึกษา ชี้แนะ และเสริมแรงสนับสนุนครูอย่างต่อเนื่อง การติดตาม ตรวจสอบ และสะท้อนผลการพัฒนาศักยภาพครู และการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเสริมศักยภาพครูอย่างยั่งยืน ขั้นตอนที่ 6 การติดตาม ประเมินผล และสะท้อนผลร่วมกัน โดยการกำหนดกรอบ แนวทาง และตัวชี้วัดการติดตามและประเมินผล การติดตาม ตรวจสอบ และสะท้อนข้อมูลจากการดำเนินงาน การประเมินผลและการสะท้อนจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนา และการนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาและยกระดับการนิเทศ ขั้นตอนที่ 7 การขยายผลและธำรงความยั่งยืนของเครือข่าย โดยการกำหนดนโยบายและแผนการขยายผลเครือข่าย การดำเนินการกิจกรรมขยายผลและการเรียนรู้ร่วมในเครือข่าย การติดตามและประเมินความก้าวหน้าและความเข้มแข็งของเครือข่าย การปรับปรุงกลไกสนับสนุนและการธำรงความยั่งยืนของเครือข่าย เนื่องมาจากแนวทางการนิเทศดังกล่าวยึดหลัก วงจรคุณภาพ PDCA และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งเป็นหลักการสากลที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในระบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ การดำเนินงานที่คำนึงถึง บริบทของสถานศึกษาในพื้นที่สูง และการทำงานแบบเครือข่าย ยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจร่วม ความไว้วางใจ และแรงจูงใจในการพัฒนาครูอย่างแท้จริง การมี โครงสร้างเครือข่ายที่ชัดเจน และความสัมพันธ์เชิงวิชาชีพที่เข้มแข็ง ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการขยายผลแนวปฏิบัติที่ดีอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้การนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือสามารถพัฒนาสมรรถนะครูและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนได้อย่าง

เป็นรูปธรรมและยั่งยืน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) ที่ระบุว่า การนิเทศสถานศึกษาควรดำเนินการตามวงจรคุณภาพ PDCA และเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อใช้ข้อมูลจากการปฏิบัติจริงในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง การนิเทศที่ยึดบริบทสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของครูและผู้บริหารเป็นฐาน จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจร่วม แรงจูงใจในการพัฒนา และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนในทางที่ดีขึ้น ขณะเดียวกัน ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานศึกษาของ ธนา ประมุขกุล (2559) ที่ชี้ให้เห็นว่า เครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาที่มีโครงสร้างชัดเจนและความสัมพันธ์เชิงวิชาชีพที่เข้มแข็ง จะช่วยสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาครู และการขยายผลแนวปฏิบัติที่ดีอย่างยั่งยืน รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชวาลย์ สิงหาทอง (2561) ที่พบว่า การนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือและการใช้กระบวนการติดตามประเมินผล และสะท้อนผลร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การนิเทศสามารถพัฒนาสมรรถนะครูและคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ระดับนโยบาย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้กำหนดนโยบายและทิศทางการนิเทศ โดยส่งเสริมการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือที่สอดคล้องกับบริบทโรงเรียนพื้นที่สูง พร้อมสนับสนุนทรัพยากร การพัฒนาบุคลากร และระบบติดตามประเมินผล เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างยั่งยืน

2. ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาควรประยุกต์ใช้การนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารโรงเรียน โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู การเรียนรู้ร่วมกันในองค์กร และนำผลการนิเทศไปใช้พัฒนาครูและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทผู้เรียน

3. เจ้าหน้าที่พัฒนาการศึกษาตอสูง

เจ้าหน้าที่พัฒนาการศึกษาตอสูงควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการประสานและขับเคลื่อนการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน โดยทำหน้าที่เชื่อมโยงหน่วยงาน บุคลากร และทรัพยากร พร้อมสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การติดตามผล และการพัฒนาระบบนิเทศให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่สูงและความหลากหลายทางวัฒนธรรม

4. ครู

ครูควรใช้การนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเป็นเครื่องมือพัฒนาวิชาชีพ โดยเปิดรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และใช้ผลการนิเทศเป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

5. นักเรียน

นักเรียนได้รับประโยชน์จากการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับบริบท ส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตอบสนองต่อศักยภาพ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยพบว่าบางขั้นตอนของการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือยังอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะการชี้แนะและเสริมศักยภาพครู รวมถึงการติดตามและสะท้อนผล ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเชิงลึกในขั้นตอนดังกล่าว เพื่อพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทโรงเรียนพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร
2. การวิจัยครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตไปยังโรงเรียนหรือเครือข่ายในพื้นที่ที่มีบริบทแตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบผลและตรวจสอบความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้แนวทางการนิเทศในบริบทที่หลากหลาย
3. ควรให้ความสำคัญกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศเพิ่มเติม โดยเฉพาะปัจจัยภายนอก เช่น นโยบาย การสนับสนุนทรัพยากร และบริบทชุมชน ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จของการนิเทศและการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน
4. การวิจัยครั้งต่อไปอาจนำผลการวิจัยไปพัฒนารูปแบบการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือที่มีโครงสร้างและกระบวนการชัดเจน เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพื้นที่สูงและบริบทใกล้เคียงอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยครั้งนี้สะท้อนว่า การนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือในโรงเรียนพื้นที่สูงควรดำเนินการในลักษณะกระบวนการพัฒนาเชิงระบบแบบมีส่วนร่วม โดยใช้วงจร PDCA เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการทำงานร่วมกันของเครือข่าย การนิเทศที่มีประสิทธิผลเกิดจากการสร้างความเข้าใจร่วม การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม ตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจระหว่างผู้บริหารครู และภาคีเครือข่าย กระบวนการนิเทศดังกล่าวควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องผ่าน 7 ขั้นตอนที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การศึกษาบริบท การวางแผนร่วมกัน การสร้างความสัมพันธ์เครือข่าย การดำเนินการนิเทศเชิงปฏิบัติ การเสริมศักยภาพครู ไปจนถึงการติดตาม ประเมินผล และการขยายผล เพื่อธำรงความยั่งยืนของเครือข่าย

ทั้งนี้ ความสำเร็จของการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือขึ้นอยู่กับ การบูรณาการมิติด้านนโยบาย บุคลากร แรงจูงใจ กระบวนการนิเทศ และโครงสร้างสนับสนุน ภายใต้บรรยากาศกัลยาณมิตรและการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบเครือข่าย ซึ่งนำไปสู่การยกระดับศักยภาพครู การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ และความยั่งยืนของคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนพื้นที่สูง

เอกสารอ้างอิง

- จิรภัทร มหาวงศ์. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชัชวาลย์ สิงหาทอง. (2561). รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 1(3), 1-3.
- ชัยวัฒน์ วงศ์กัณหา. (2565). การนิเทศการศึกษาเพื่อการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนา ประมุขกุล. (2559). เครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษากับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____ (2561). การนิเทศการศึกษาด้วยเครือข่ายความร่วมมือของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสิฐ เทพไกรวัล. (2562). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้เครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล. วารสารการบริหารการศึกษา, 13(2), 67-84.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (17 ธันวาคม 2568). สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. เข้าถึงได้จาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3: <https://www.cr3.go.th/2023/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). แนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____ (17 ธันวาคม 2568). หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน-คนรู้. เข้าถึงได้จาก ระบบจัดการฐานข้อมูลศึกษานิเทศก์ สพฐ.: https://www.esdc.name/gg/v2/pages/sv_area_p.php?area_mis=5703&utm_source=chatgpt.com
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2563). สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). สำนักงานสภาพัฒนาฯ.
- สุวดี อุปปินใจ. (2565). การนิเทศและการพัฒนานวัตกรรมการนิเทศการศึกษา. ขอบพิมพ์จำกัด.